RED DATA BOOK OF UKRAINE
ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ

https://doi.org/10.15407/ukrbotj83.04.281
RESEARCH ARTICLE

Hydrocotyle vulgaris (*Araliaceae*) в Україні: хорологія, екологія та охорона

Микола М. ФЕДОРОНЧУК, **Ігор Г. ОЛЬШАНСЬКИЙ** *
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська 2, Київ 01601, Україна
* Автор для листування: *olshansky1982@ukr.net*

Реферат. За матеріалами власних експедиційних досліджень на Поліссі, літературними джерелами та матеріалами гербаріїв проаналізовано поширення в Україні *Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*), включеного до Червоної книги України. В Україні цей вид вперше був знайдений у Тернопільській області у другій половині XIX сторіччя. На сьогодні вид знаходили у Львівській, Волинській та Рівненській областях. Нові дані вказують на те, що в останні десятиріччя ареал *H. vulgaris* на території України значно розширився. Зокрема, він інтенсивно просувається на схід на Волинському Поліссі. З'ясовано, що на території України *H. vulgaris* виявлений у складі шести класів рослинності (*Litorelletea uniflorae* Br.-Bl. et Tx. ex Westhoff et al. 1946, *Isoëto-Nano-Juncetea* Br.-Bl. et Tüxen ex Br.-Bl. et al. 1952, *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* R.Tx. 1937, *Molinio-Arrhenatheretea* Tx. 1937, *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tüxen ex Westhoff et al. 1946, *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939). Узагальнено, що *Hydrocotyle vulgaris* охороняється у Черемському (Волинська обл.) та Рівненському (Рівненська обл.) природних заповідниках, у національних природних парках "Прип'ять-Стохід" (Волинська обл.) і Нобельському (Рівненська обл.), а також у кількох заказниках.

Ключові слова: *Hydrocotyle*, ареал, флора України, Червона книга України, щитолисник звичайний

Вступ

Рід *Hydrocotyle* L. (*Araliaceae* Juss.) налічує понад 180 видів (POWO, 2026–onward). З них у Європі поширені чотири види: аборигенний *H. vulgaris* L. та адвентивні *H. bonariensis* Comm. ex Lam., *H. ranunculoides* L.f. і *H. sibthorpioides* Lam. (Cannon, 1968; Carretero, 1997; Hussner, Weyer, 2004; Verloove, Heyneman, 2021; etc.). Крім того, на Кавказі росте ще один аборигенний вид — *H. ramiflora* Maxim.

Hydrocotyle vulgaris — європейсько-субатлантичний вид, єдиний представник роду *Hydrocotyle* у флорі України. Вид включений до Червоної книги України (Dubyna et al., 2009; https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-21#Text) з природоохоронним статусом "рідкісний". Більшість місцевиростань, що були вказані в Червоній книзі України, наведені за літературними даними і лише незначна їхня кількість була підтверджена за гербарними матеріалами. Ареал виду в цілому охоплює Атлантичну, Центральну і частково Східну Європу. Зокрема, він росте в країнах, суміжних з Україною: Угорщині, Словаччині, Польщі, Білорусі (Lukash, Andrienko, 2011). В Україні проходить східна межа ареалу *H. vulgaris*.

ARTICLE HISTORY. Submitted 22 January 2026. Revised 20 August 2026. Published 31 August 2026

CITATION. Fedoronchuk M.M., Olshanskyi I.G. 2026. *Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*) in Ukraine: distribution, ecology, and conservation. *Ukrainian Botanical Journal*, 83(4): 281–295. [In Ukrainian]. https://doi.org/10.15407/ukrbotj83.04.281

© M.G. Kholodny Institute of Botany, NAS of Ukraine, 2023
© Publisher PH "Akademperiodyka" of the NAS of Ukraine, 2023
This is an open access article under the CC BY license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Рис. 1. *Hydrocotyle vulgaris* на околиці с. Золоте (Висоцька сільська громада, Сарненський р-н, Рівненська обл.), 24.07.2020, фото І. Ольшанського

Fig. 1. *Hydrocotyle vulgaris*, near Zolote village (Vysotsk commune, Sarny District, Rivne Region, Ukraine), 24.07.2020, photo by I. Olshanskyi

Метою нашої роботи було зібрати та узагальнити сучасні відомості про поширення, екологію та охорону *H. vulgaris* в Україні. Таке узагальнення потрібне для подальшої дієвої охорони цього виду, рослинних угруповань з його участю, збереження його оселищ та розширення мережі природно-заповідних територій.

Матеріали та методи

Для отримання даних щодо поширення *Hydrocotyle vulgaris* в Україні проаналізовано літературні джерела та інтернет-ресурси (UkrBIN та iNaturalist), опрацьовано матеріали Національного гербарію України — гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW), електронні зображення зразків з гербаріїв Львівського національного університету імені Івана Франка (LW), Державного природознавчого музею НАН України (LWS) та Інституту екології Карпат НАН України (LWKS), а також Московського державного університету імені М.В. Ломоносова (MW). Тут і далі акроніми гербаріїв подані згідно *Index Herbariorum* (Thiers, 2026). Також були здійснені експедиційні виїзди на Полісся. Карту поширення *H. vulgaris* в Україні зроблено за допомогою онлайн-ресурсу SimpleMappr (https://www.simplemappr.net/; Shorthouse, 2010).

Результати та обговорення

Географічне поширення

У класичній роботі І.Ф. Шмальгаузена, присвяченій вивченню флори південного заходу тодішньої Російської імперії, *H. vulgaris* наводився лише для території нинішньої Республіки Білорусь (Schmalhausen, 1886: 220).

У "Флорі Полісся" Й. Пачоський також не наводив *H. vulgaris* для Українського Полісся. Про поширення цього виду він писав так (переклад з російської, з повним написанням скорочень в оригіналі): "Для нашої області вказано Ліндеманном для Гродненської і Мінської губерній (без більш докладного позначення місцезнаходжень), і *Eichwald'*ом для околиць м. Цехановця (Більський повіт на кордоні з Польщею) [нині Ciechanowiec, Високомазовецький повіт / Powiat Wysokomazowiecki, Підляське воєводство / Województwo Podlaskie, Польща]. Знаходження *Hydrocotyle vulgaris* в Мінській губернії вважаю сумнівним" (Paczoski, 1897: 222).

В Україні перша знахідка *H. vulgaris*, підтверджена гербарним зразком, була зроблена у другій половині XIX сторіччя. Це збори С. Труша (Trusz, 1888) біля с. Вишнівчик на Тернопільщині (LW106718). У першій половині XX сторіччя цей вид був знайдений на околиці с. Старий Яричів поблизу Львова (збори Й. Мондальського 1938 року, LWS70972).

Обидва відомі місцевиростання *H. vulgaris* в Україні тривалий час не підтверджувались новими даними. Зрештою, у "Визначнику рослин України" 1950 р. (Klokov, 1950) цей вид не згадується взагалі, а "Визначники..." 1965 і 1987 рр. зазначають: "вказується для Зах. Лісостепу (Тернопільська обл., в окол. Бучача). Але вказівка, мабуть, помилкова" (Kotov, 1965: 491) та "указано было для З. Лесостепи (Тернопольская обл., в окр. г. Бучача). Растение, вероятно, исчезло, так как никем позднее не было собрано" (Kotov, 1987: 228).

Проте, наприкінці XX та на початку XXI сторіччя *H. vulgaris* почали знаходити досить часто, про що повідомлялося у багатьох публікаціях

(Shevchyk, 1986; Zelenchuk, 1987; Heluta et al., 1999; Stoiko et al., 2004; Andrienko et al., 2009; Andrienko, 2012; Andrienko, Pryadko, 2012; etc.), також ці відомості підкріплені гербарними зборами багатьох колекторів, що зберігаються в гербаріях KW, LW, LWS, LWKS та MW.

Твердження про відсутність *H. vulgaris* у флорі України було вперше заперечене В.Л. Шевчиком (Shevchyk, 1986, 2019), який знайшов його на Західному (Волинському) Поліссі в межах колишніх Камінь-Каширського і Любешівського районів Волинської області. Пізніше цей вид було знайдено А.Т. Зеленчуком (Zelenchuk, 1987) на Малому Поліссі — за 3 км на північний схід від с. Топорів, поблизу хутора Лісове в Золочівському (кол. Бузькому) районі та біля с. Хлівчани Шептицького (кол. Сокальського) району Львівської області, що було пізніше підтверджено гербарними зборами О.Т. Кузяріна, О.О. Кагала та Н.М. Сичак. Згодом були виявлені нові локалітети виду у Львівській області: в околицях м. Соснівка Шептицького (кол. Сокальського) району (гербарні збори О.Т. Кузяріна), в околицях с. Городища цього ж району (збори Л.М. Борсукевич), в околицях с. Кривичі Львівського району (збори О.Т. Кузяріна), а також підтверджено зборами С.М. Стойка і П.Т. Ященка з околиць с. Пнівне Камінь-Каширського району, та у долині р. Прип'ять поблизу кордону з Білоруссю — біля с. Хоцунь цього ж (раніше — Любешівського) району Волинської області (Stoiko et al., 2004). Починаючи з 1986 р. виявлена низка нових місцевиростань для Волинського Полісся, де спостерігається тенденція до поширення виду й збільшення чисельності його популяцій (Yashchenko, 1997; Heluta et al., 1999; Lukash, Andrienko, 2014; etc.). Нині найбільші популяції цього виду знаходяться у Волинській області, в заплавах річок Прип'яті та Стоходу. Зокрема, великі популяції вид утворює на березі озера Люб'язь та у Бучинській дачі. Відмічений вид біля озер Мішеч, Бурків, Оріхове, Святе, в ландшафтному заказнику загальнодержавного значення "Згоранські озера" (в околицях сіл Згорани та Сильне Ковельського р-ну) (Heluta et al., 1999; Andrienko, Pryadko, 2006, 2012; Andrienko et al., 2009; Lukash, Andrienko, 2014). Знайдена також невелика популяція на території Черемського природного заповідника в урочищі "Кухів Груд" біля вільхового лісу, де рослини траплялися на перезволоженій луці та безпосередньо у воді лісового струмка. Однією з біологічних особливостей виду є те, що рослини тут зростали також серед сфагнових мохів, де особини вирізнялися великими розмірами (Konishchuk, 2012). Найсхідніше місцезнаходження виявлене на болоті Сомине (Рівненський природний заповідник) в урочищі "Кремінне-Сехівське" на еумезотрофній ділянці неподалік від магістрального каналу, у вигляді великих плям (10–20 м²), що стало першою знахідкою виду на Рівненщині (Andrienko, 2012). Зростання *H. vulgaris* у Рівненській області було підтверджено пізніше іншими авторами (Danylyk et al., 2014), а також нашими спостереженнями поблизу с. Золоте Сарненського р-ну (рис. 1).

У 2015 році під час проведення польових досліджень Р.М. Данилик та І.М. Даниликом (Danylyk, Danylyk, 2016) у північно-західній частині Волинського Полісся на території загальнодержавного заказника "Мошне" (с. Сильне Любомльського р-ну Волинської обл.) було виявлено нове місцезнаходження *H. vulgaris* на південному та південно-східному берегах озера Мошне. Два локуси виду були знайдені на заболоченому торф'янистому березі озера в прибережно-водній смузі 2–3 м завш. та 20–30 м завд., що є характерним для існування популяцій цього виду в екотонних прибережних зонах лісових озер Волинського Полісся. Порівняння видового складу рослинних угруповань цих локусів показало, що *H. vulgaris* проявляє широку еколого-ценотичну амплітуду навіть на невеликих за площею локалітетах, що підтверджує відсутність його чіткої ценотичної приуроченості.

Нещодавно було виявлено нові локалітети виду (Borsukevych et al., 2016; Danylyk, Danylyk, 2016; Borsukevych, 2018), які не вказувалися у Червоній книзі України (Dubyna et al., 2009). Зокрема, Л.М. Борсукевич зі співавторами (Borsukevych et al., 2016) виявили три нові популяції *H. vulgaris* у Волинській та Львівській областях. Перші дві (Волинська обл., Любешівський р-н, берег р. Стохід на півн.-зх. від с. Угриничі, 11.08.2015, Л.М. Борсукевич, К.М. Данилюк; Волинська обл., Камінь-Каширський р-н, окол. с. Нові Червища, 13.08.2015, Л.М. Борсукевич, К.М. Данилюк), знаходилися в зоні впливу річкової заплави, де рослини *H. vulgaris* зростали в угрупованнях союзу *Alnion glutinosae* Malcuit 1929. Вони займали незначну площу, близько 1–2 м². Особини квітували та плодоносили.

Рис. 2. Поширення *Hydrocotyle vulgaris* в Україні
Fig. 2. Distribution of *Hydrocotyle vulgaris* in Ukraine

Третя популяція (Львівська обл., Сокальський р-н, окол. с. Городище 08.06.2009, Л.М. Борсукевич) виявлена на мілководді невеликої штучної водойми в угрупованні з *Juncus bulbosus* L.

Відзначимо, що нещодавно спостерігали *H. vulgaris* у Білорусі за кілька кілометрів на північ від Житомирщини (околиці с. Боровоє, Лєльчицький р-н, Гомельська обл., 51.71327°N, 28.07814°E, 17.08.2015, Р. Цвірко, https://www.inaturalist.org/observations/47658970), тому можна очікувати знахідок цього виду і в Житомирській області.

Таким чином, у першій половині XX сторіччя в Україні були відомі лише поодинокі місцезнаходження *H. vulgaris*, а починаючи з другої половини XX сторіччя спостерігаються ознаки активного поширення цього виду на схід. При цьому підкреслюємо, що рослини цього виду не дрібні, мають морфологічно дуже характерні листки, тому навряд чи вони могли б лишатися непоміченими для ботаніків.

Усі зібрані нами відомості про місцевиростання (рис. 2) *H. vulgaris* (з визначеними або реконструйованими нами приблизними координатами) наведені в табл. 1. Дані з гербарних етикеток, інтернет-ресурсів і цитати з літературних джерел наводимо мовою оригіналу.

Екологія

Hydrocotyle vulgaris — гемікриптофіт, гігромезофіт. За типом ареалу є температурно-субмеридіонально-меридіонально-океанічним елементом флори Європи (Meusel et al., 1965). Місцевиростання *H. vulgaris* мають як первинний (на болотах), так і вторинний характер (місця біля випасу худоби, узбіччя доріг, береги й днища колишніх ставків), де конкуренція з іншими видами рослин значно знижена. Локальні популяції зазвичай займають невелику площу (кілька десятків квадратних метрів) або ж витягнуті вузькою смугою від 1 до 5–10 м. У межах основної екологічної амплітуди вид не має чіткої ценотичної приуроченості.

У країнах Балтії цей вид росте на приморських низинних ділянках (Fatare, 1974). І. Друва-Лусіте зі співавторами (Druva-Lūsīte et al., 2020) з'ясували, що за цих умов на ріст рослин *H. vulgaris* найбільше впливає інтенсивність фотосинтетично активного випромінювання, зокрема підвищена швидкість росту в затінених умовах свідчить на тіньовитривалість цього виду. Значна пластичність метаболізму щодо концентрації мінеральних поживних речовин у ґрунті разом з ефективними механізмами

мінеральної адаптації забезпечують оптимальні умови для росту рослин. Відносно високий стабільний рівень фотосинтетичної продуктивності в широкому діапазоні умов мікросередовища свідчив про адекватний рівень фізіологічної адаптації *H. vulgaris* до зростання при засоленні ґрунтів (Druva-Lūsīte et al., 2020).

У центральній та східній частинах Польщі, де вид є також рідкісним, *H. vulgaris* трапляється в досить різноманітних екотопах як випадковий вид в ценозах болотистих лук, чорновільшанників, верхових боліт, берегів потічків на вологих і заболочених луках з торф'яними та болотними ґрунтами. У фітоценології виду прослідковується зв'язок з угрупованнями формації *Cariceta cinereae* (Mowszowicz, 1960). У південно-західній частині Польщі як випадковий вид для більшості рослинних угруповань осокових лук, він стає характерним для асоціації *Caricetum appropinquatae* Aszód 1935 (Denisiuk, 1960).

На території України *H. vulgaris* виявлений у складі шести класів (*Litorelletea uniflorae* Br.-Bl. et Tx. ex Westhoff et al. 1946, *Isoëto-Nano-Juncetea* Br.-Bl. et Tüxen ex Br.-Bl. et al. 1952, *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* R.Tx. 1937, *Molinio-Arrhenatheretea* Tx. 1937, *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tüxen ex Westhoff et al. 1946, *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939) та дев'яти союзів рослинності (Kuzyarin, 2008; Borsukevych, 2024). Провідними едафічними факторами зростання виду є вологість і склад ґрунту. Цей вид приурочений до бідних на поживні речовини незасолених слабкокислих субстратів, найчастіше трапляється на торф'янистих чи піскових ґрунтах (Shevchyk, 1986; Kotsun, Kuzmishyna, 2016; Borsukevych, 2024).

Охорона

В останньому виданні Червоної книги України щодо охорони *H. vulgaris* зазначено лише, що цей вид "охороняється в НПП "Прип'ять-Стохід", гідрологічному заказнику "Озеро Оріхове" (Волинська обл.)". Відомостей про розмноження та розведення *H. vulgaris* у спеціально створених умовах автори опрацювання не навели (Dubyna et al., 2009). Зібрані та узагальнені нами відомості значно розширили ці дані.

В Україні *H. vulgaris* росте у природних заповідниках Черемському (Волинська обл.) та Рівненському (Рівненська обл.); у національних природних парках "Прип'ять-Стохід" (Волинська обл.) та Нобельському (Рівненська обл.); у Волицькому ботанічному заказнику загальнодержавного значення (Львівська обл.); у ландшафтному заказнику загальнодержавного значення "Згоранські озера" (Волинська обл.); у гідрологічних заказниках місцевого значення "Оріхівський" і "Озеро Болотне" (Волинська обл.); у лісовому заказнику місцевого значення "Рись" (Волинська обл.) (Andrienko et al., 2006; 2009; Dubyna et al., 2009; Andrienko, 2012; Andrienko, Pryadko, 2012; Konishchuk, 2012; Karpiuk, Fesiuk, 2021; etc.). Вказівка *H. vulgaris* для НПП "Подільські товтри" (Novosad et al., 2007), очевидно, є помилковою.

Hydrocotyle vulgaris культивують у Ботанічному саду Львівського національного університету імені Івана Франка (Skybitska et al., 2010) та в Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України (Mashkovska, 2015). Також цей вид іноді вирощується як декоративна рослина у міні-ставках на присадибних ділянках та акваріумістами-любителями. Про це є свідчення на інтернет-форумах та серед оголошень з продажу рослин (для прикладу: https://miniprud.com/shchytolystnyk-hidrokotyle-zvychainyi-roslyna-dlia-mini-stavka-vodnoi-klumby-stavochka-u-vazoni/, https://miniprud.com.ua/ua/p1348951800-schitolistnik-gidrokotile-obyknovennyj.html, https://md.org.ua/aquarium/roslunu/stebl/10084-shchitolistnik-obyknovennyj.html, тощо).

З аналізу літературних джерел та гербарних матеріалів видно, що в останні десятиріччя *H. vulgaris* на території України проявляє інтенсивне просування на схід, передусім — на Волинському Поліссі (Stoiko et al., 2004; Danylyk, Danylyk, 2016). Вважаємо, що на сьогодні спеціальні природоохоронні заходи для збереження виду на Поліссі недоцільні; потрібен лише постійний контроль за станом його популяцій.

Крім того, було б цікаво провести спеціальне філогеографічне дослідження східноєвропейських загалом і українських зокрема популяцій виду для встановлення закономірностей динаміки його ареалу, що спостерігається недавніми десятиліттями. Таке дослідження могло б прояснити ймовірні причини та механізми розширення мережі відомих локалітетів виду і надати свідчення щодо того, чи маємо ми тут спонтанне розширення природного ареалу, чи, принаймні частково, натуралізацію рослин з інших

Таблиця 1. **Локалітети *Hydrocotyle vulgaris* в Україні**
Table 1. **Localities of *Hydrocotyle vulgaris* in Ukraine**

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
	ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ			
	Золочівський р-н			
	Буська міська громада			
с. Топорів	Львовская обл., Бусский р-н, 3 км сев.-вост. с. Топоров, близ хутора Лесное. Лесное болото среди соснового леса, 28.06.1987. Leg.: А. Зеленчук. MW0450600, MW0450602	Гербарні	50.12501	24.76082
с. Боложинів	с. Боложинів Буського р-ну Львівської обл. (LW) (Kuzyarin, 2008: 239)	Літературні	50.00928	24.73824
	Львівський р-н			
	Глинянська міська громада			
с. Кривичі	Львівська обл., Золочівський р-н, 0,5 км на пн. від с. Кривичі. Колишній торфокар'єр. Евтрофне трав'яно-гіпнове болото, 30.05.2017. Leg.: О.Т. Кузярін. LWS118374, LWKS032803 (https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=313424)	Гербарні	49.79772	24.58959
	Новояричівська селищна громада			
с. Старий Яричів	Na pd. skraju lasu dębowo-sosnowego na torfowisku na pd.-zach. od wsi w pobliżu drogi ze wsi w pole. Jaryczów Stary k. Lwowa. 23.IX 1938. J. Mądalski. LWS70972	Гербарні	49.90418	24.25782
с. Старий Яричів	Околиці с. Старий Яричів, поблизу Львова, гербарні збори Й. Мондальського, LWS (Zelenchuk, 1987: 121)	Літературні	49.90418	24.25782
	Шептицький р-н			
	Белзька міська громада			
с. Хлівчани	Львовская обл., Сокальский р-н, в 2 км юго-вос. с. Хлевчаны, посадка ольхи, на влажной почве, 20.08.1986. Leg.: А. Зеленчук, MW0450599	Гербарні	50.29211	23.96660
с. Хлівчани	с. Хлівчани (Сокальський р-н) (Zelenchuk, 1987: 120)	Літературні	50.29211	23.96660
с. Хлівчани	Львівська обл., Сокальський р-н, пд-зах. околиця с. Хлівчани, правобер. частина заплави р. Болотня, на болотистій луці з *Carex panicea* та болот. різнотр., розсіяно у невеликій к-ті, 15.08.1995. Leg.: О. Кузярін. LWS24622	Гербарні	50.30541	23.89188
с. Хлівчани	Львівська обл., Сокальский р-н, південно-східні околиці с. Хлівчани. Волицький заказник. Правий берег р. Болотня. Осушене торфове болото, 26.08.2002, Leg.: О. Кагало, Н. Сичак 19.08.2012. KW031221	Гербарні	50.31026	23.97527
с. Хлівчани	Львівська обл., Сокальский р-н, південно-східні околиці с. Хлівчани. Ботанічний заказник "Волицький". Евтрофно-мезотрофне болото. Березово-вербові зарості по краю болота. 17.07.2012. Leg.: О. Кагало, М. Кагало, 29307. Det.: N. Sytschak. LWKS030359 (https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=316767)	Гербарні	50.29211	23.96660
	Червоноградська міська громада			
с. Городище	Львівська обл., Сокальський р-н. Околиці с. Городище. Придорожне болото (коло ж/д смуги), 08.06.2009, Leg.: Л.М. Борсукевич. KW089596	Гербарні	50.31448	24.23373

Таблиця 1. (продовження)
Table 1. (continuation)

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
с. Городище	Околиці с. Городище, 22.07.2013, Л. Борсукевич (L. Borsukevych), https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=46433	Інтернет-ресурси	50.31448	24.23373
с. Городище	Околиці с. Городище, копанка коло ж/д переїзду (Сокальський р-н) (Borsukevych et al., 2016: 63)	Літературні	50.31448	24.23373
	Шептицька міська громада			
м. Соснівка	Львівська обл., Сокальський р-н, 1 км на північ від смт. Соснівка. Лівий берег р. Західний Буг. На мезотрофному болоті та заболоченій луці з *Juncus effusus*. 18.07.2003. Leg.: О.Т. Кузярін, LWS	Гербарні	50.30600	24.25833
м. Соснівка	Львівська обл., Сокальський р-н, 1 км на Пн. від смт. Соснівка, ліворуч від шосе, що веде до с. Волсвин. На мезотрофній заболоченій луці з *Juncus effusus* (dom.). 29.07.2006. Leg.: О.Т. Кузярін, LWS	Гербарні	50.30600	24.25833
м. Соснівка	Львівська обл., Сокальський р-н, копанка коло залізної дороги поблизу м. Соснівка, 50.306083°N, 24.242550°E, 22.07.2013 (Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	50.306083	24.242550
	ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ			
	Камінь-Каширський р-н			
	Камінь-Каширська міська громада			
с. Воєгоща	Берег озера Мішеч (Andrienko, Pryadko, 2006: 666)	Літературні	51.64537	25.08841
с. Іваномисль	Околиці с. Іваномисль, 22.06.2025, В. Шевчик, https://www.inaturalist.org/observations/291999074	Інтернет-ресурси	51.58011	25.07826
с. Невір	Околиці с. Невір, 07.08.2021, А. Куземко, https://www.inaturalist.org/observations/90258259	Інтернет-ресурси	51.86810	24.99149
с. Оленине	Околиці с. Оленине, 21.06.2025, В. Шевчик, https://www.inaturalist.org/observations/291564117	Інтернет-ресурси	51.54839	25.27442
с. Полиці	Волинська обл., Камінь-Каширський р-н, окол. с. Полиці, вологий випас, 03.07.1998. Leg.: В.Л. Шевчик, Д.М. Якушенко, Є.О. Воробйов. KW056080	Гербарні	51.57282	25.13479
с. Полиці	Околиці с. Полиці, урочище Купища (Shevchyk, 1986: 1275)	Літературні	51.581597	25.141948
с. Полиці	Пн околиці с. Полиці, Камінь-Каширський р-н Волині. 2016 р. Сотні розрізнено-поодиноких особин серед пасовищ на торф'янистих луках та серед заростей верби сірої (Shevchyk, 2019: 446)	Літературні	51.581597	25.141948
с. Полиці	Волинська обл., Камінь-Каширський р-н, ур. Купище, в окол. Полиці, у вільшняку, кв. 22, вид. 12. Поліцівське л-во, 07.09.2001. Leg.: Т.Л. Андрієнко, KW138896, KW138897	Гербарні	51.58185	25.14539
с. Полиці	Волинська обл., К.-Каширський р-н, с. Полиці, ур. Купіща, затінена помірно зволожена лука по периферії меліорованого болота, 03.09.2002. Leg.: В.В. Коніщук. KW006139	Гербарні	51.58185	25.14539
с. Полиці	Околиці с. Полиці, 22.06.2025, В. Шевчик, https://www.inaturalist.org/observations/291732071	Інтернет-ресурси	51.58185	25.14539

Таблиця 1. (продовження)
Table 1. (continuation)

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
с. Пнівне	с. Пнівне, укіс придорожної канави (Yashchenko, 2000: 255)	Літературні	51.68384	25.27591
	Любешівська міська громада			
с. Бірки	Околиці с. Бірки. Екологія: meadow. 07.07.2021, Н. Сичак (N. Sytschak), https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=229091	Інтернет-ресурси	51.821033	25.177217
с. Бірки	Околиці с. Бірки, 06.06.2025, Ю. Курило, https://www.inaturalist.org/observations/287420640	Інтернет-ресурси	51.85375	25.18521
с. Бірки	Околиці с. Бірки, 12.06.2026, Ю. Курило, https://www.inaturalist.org/observations/370909452	Інтернет-ресурси	51.84044	25.20946
с. Бірки	Околиці с. Бірки, 20.06.2026, К. Кашпуренко, https://www.inaturalist.org/observations/373829467	Інтернет-ресурси	51.83604	25.21518
с. Ветли	Лісовий заказник місцевого значення "Білоозерський" [в межах національного природного парку (НПП) "Прип'ять-Стохід"] [*Положення про лісовий заказник місцевого значення "Білоозерський" Камінь-Каширського району. Затверджено наказом управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації 22.02.2022. №8.*] https://voladm.gov.ua/article/polozhennya-pro-lisoviy-zakaznik-miscevogo-znachennya-biloozerskiy-kamin-kashirskogo-rayonu/	Інтернет-ресурси	51.90322	25.00169
с. Витуле	Берег озера Бурків (Andrienko, Pryadko, 2006: 666)	Літературні	51.76620	25.12418
с. Заріка	Околиці с. Заріка, 28.05.2025, Ю. Курило, https://www.inaturalist.org/observations/284885357	Інтернет-ресурси	51.75357	25.51172
с. Заріка	Околиці с. Заріка, 09.06.2025, А. Куземко, https://www.inaturalist.org/observations/288136707	Інтернет-ресурси	51.75540	25.51184
с. Лахвичі	Пасовище в долині Прип'яті, с. Лахвичі, Любешівський р-н, Волинська обл. (51.839236°N, 25.364366°E). ... Трав'яниста рослинність представлена злаками, жовтецями, конюшиною повзучою, щитолисником звичайним (*Hydrocotyle vulgaris*) (Strus et al., 2018: 62)	Літературні	51.839236	25.364366
с. Лахвичі	Околиці с. Лахвичі, 09.07.2025, І. Зубкович, https://www.inaturalist.org/observations/301021509	Інтернет-ресурси	51.83368	25.37704
с. Лахвичі	Околиці с. Лахвичі, 10.09.2025, Ю. Курило, https://www.inaturalist.org/observations/312855484	Інтернет-ресурси	51.84563	25.37720
м. Любешів	Волинська обл., Любешівський р-н, випашуваний берег р. Стохід біля м. Любешів, 51.745403°N, 25.506698°E, 27.07.2020 (Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	51.745403	25.506698
с. Любешівська Воля	Волинська обл., Любешівський р-н. Біля с. Любешівська Воля. По краю заболочене зниження, 02.08.2007. Leg.: Т.Л. Андрієнко, KW083634	Гербарні	51.73314	25.46751
с. Любешівська Воля	Волинська обл., Любешівський р-н, с. Любешівська Воля, по краю заболочених знижень, великі популяції, 02.08.2007. Leg.: Т.Л. Андрієнко. KW083595	Гербарні	51.73314	25.46751

Таблиця 1. (продовження)
Table 1. (continuation)

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
с. Люб'язь	Волинська обл., Любешівський р-н, оз. Люб'язь, біля гирла каналу Коростешенка, лука, 22.08.1998. Leg.: Н.І. Батова. KW073418	Гербарні	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Волинська обл., с. Люб'язь, лівий берег р. Прип'ять, заплавні луки, 19.07.2006. Leg.: Я.П. Дідух, Т.В. Фіцайло. KW068634	Гербарні	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Волинська обл., Любешівський р-н, с. Люб'язь, північно-західна околиця, болото на правому березі лівого рукава р. Прип'ять, екотон, 05.08.2011. Leg.: В.П. Гелюта. KW095155	Гербарні	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Берег озера Люб'язь (Andrienko, Pryadko, 2006: 666; 2012: 438)	Літературні	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Околиці с. Люб'язь, 30.05.2025, В. Домашич, https://www.inaturalist.org/observations/285502298	Інтернет-ресурси	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Околиці с. Люб'язь, 01.06.2025, valentyna_rubka, https://www.inaturalist.org/observations/285930607	Інтернет-ресурси	51.82187	25.47554
с. Люб'язь	Околиці с. Люб'язь, 04.06.2025, І. Колядич, https://www.inaturalist.org/observations/286804893	Інтернет-ресурси	51.829065	25.482782
с. Люб'язь	Околиці с. Люб'язь, 14.07.2026, Ю. Курило, https://www.inaturalist.org/observations/381370347	Інтернет-ресурси	51.83709	25.47523
с. Сваловичі	Околиці с. Сваловичі, НПП Прип'ять-Стохід, 29.05.2025, І. Колядич, https://www.inaturalist.org/observations/285066208	Інтернет-ресурси	51.88102	25.61282
с. Седлище	Околиці с. Седлище, гербарні збори В.Л. Шевчика (Zelenchuk, 1987: 121)	Літературні	51.68089	25.39381
с. Угриничі	Волинська обл., Любешівський р-н, заплава р. Стохід біля с. Угриничі, 51.68007°N, 25.39483°E, 11.08.2015 (Borsukevych et al., 2016: 63; Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	51.680067	25.394833
с. Хоцунь	с. Хоцунь (Бучинська дача, заплава р. Прип'ять) (Yashchenko, 2000: 255)	Літературні	51.84432	25.51407
с. Цир	Околиці с. Цир, 23.06.2022, В. Губарик, https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=251050, https://www.inaturalist.org/observations/123553726	Інтернет-ресурси	51.82779	25.30334
с. Цир	Околиці с. Цир, 06.08.2023, В. Губарик (V. Hubaryk), https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=303322	Інтернет-ресурси	51.835278	25.317944
–	Любешівський р-н, Волинська обл., НПП "Прип'ять-Стохід", 06.2003. Leg.: Т.Л. Андрієнко. KW118173	Гербарні	–	–
	Маневицька селищна громада			
с. Троянівка	Гідрологічний заказник "Озеро Болотне" (Karpiuk, Fesiuk, 2021: 134)	Літературні	51.30575	25.29915
	Прилісненська сільська громада			
с. Лишнівка	Черемський ПЗ, урочище "Кухів Груд" (Маневицький р-н) (Konishchuk, 2012: 386)	Літературні	51.50147	25.44350
с. Нові Червища	Південніше с. Нові Червища, на березі острова, розташованого на річці Стоході, у вільховому лісі (Heluta et al., 1999: 307)	Літературні	51.57568	25.36881

Таблиця 1. (продовження)

Table 1. (continuation)

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
с. Нові Червища	Волинська обл., Камінь-Каширський р-н, заплава р. Стохід біля с. Нові Червища, 51.57155°N, 25.36987°E, 13.08.2015 (Borsukevych et al., 2016: 63; Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	51.57155	25.36987
с. Нові Червища	лісовий заказник місцевого значення "Рись" (Karpiuk, Fesiuk, 2021: 102) [*Положення про лісовий заказник місцевого значення "Рись" Камінь-Каширського району. Затверджено наказом управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації 22.02.2022. №8.*] https://voladm.gov.ua/article/polozhennya-prolisoviy-zakaznik-miscevogo-znachennya-ris-kamin-kashirskogo-rayonu/	Інтернет-ресурси	51.59532	25.51510
	Ковельський р-н			
	Головненська селищна громада			
с. Згорани	Берег озера Велике Згоранське (Andrienko, Pryadko, 2006: 666)	Літературні	51.36831	23.98048
с. Згорани	Озеро Мале Згоранське, Волинська обл., серпень 1998. Leg.: [В.П.] Гелюта, KW167762	Гербарні	51.37962	23.96298
с. Згорани	Північно-східний берег озера Мале Згоранське, поблизу с. Згорани (Heluta et al. 1999: 307)	Літературні	51.37962	23.96298
с. Згорани	Волинська обл., Любомльський р-н, північно-західні околиці с. Згорани. Пд.-зх. берег оз. Мале Згоранське. Прибережна смуга, на мілководді та на піщаному березі озера. 27.08.2007. Leg.: І.М. Данилик ID-00009. LWKS031762 (https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=316770)	Гербарні	51.37412	23.96070
с. Сильне	Поблизу озера Оріхове (Горіхове) (Andrienko, Pryadko, 2006: 666)	Літературні	51.37556	24.00131
с. Сильне	с. Сильне, на південному та південно-східному берегах озера Мошне (Любомльський р-н), ландшафтний заказник загальнодержавного значення "Мошне" (Danylyk, Danylyk, 2016: 69)	Літературні	51.40607	24.00005
	Забродівська сільська громада			
с. Якушів	Волинська обл., Ратнівський р-н, заплава р. Вижівка біля с. Якушів, 51.68333°N, 24.59510°E, 08.07.2021 (Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	51.68333	24.59510
	Ратнівська селищна громада			
с. Гірники	Околиці с. Гірники, 03.09.2025, К. Філюта, https://www.inaturalist.org/observations/311306968	Інтернет-ресурси	51.73048	24.49621
	Самарівська сільська громада			
с. Залисиця	оз. Оріховець, с. Залисиця, Волинська обл., серпень 1998. Leg.: В.П. Гелюта, Л.П. Вакаренко, Д.В. Дубина. KW167761	Гербарні	51.85028	24.72628
с. Залисиця	Східна частина озера Оріхове, від с. Залисиця до південних околиць с. Межисить (Heluta et al., 1999: 307)	Літературні	51.85028	24.72628
с. Залухів	Берег озера Святе (Andrienko, Pryadko, 2006: 666)	Літературні	51.85692	24.89732
с. Самари	Західний берег озера Луки в околицях с. Самари (Heluta et al. 1999: 307)	Літературні	51.85264	24.61521

Таблиця 1. (продовження)
Table 1. (continuation)

Адміністративне розташування	Оригінальні дані про місцевиростання	Тип даних	Географічні координати	
			N	E
с. Самари	Околиці с. Самари, 05.06.2022, О. Шинкарук (O. Shynkaruk), https://www.ukrbin.com/show_image.php?imageid=250838	Інтернет-ресурси	51.860519	24.628544
	Нез'ясовані			
–	Волинська обл., зволожені луки, болото, 15.08.1998, Leg.: Р.В. Поберій, Det.: І.А. Тимченко. KW069931	Гербарні	–	–
	РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ			
	Вараський р-н			
	Зарічненська селищна громада			
с. Борове	Околиці с. Борове, [Нобельський НПП], 26.07.2024, І. Зубкович, https://www.inaturalist.org/observations/255530356	Інтернет-ресурси	51.60235	25.76243
с. Борове	Околиці с. Борове, [Нобельський НПП], 04.07.2025, І. Зубкович, https://www.inaturalist.org/observations/295607596	Інтернет-ресурси	51.60234	25.76284
	Сарненський р-н			
	Висоцька сільська громада			
с. Золоте	Рівненська обл., Дубровицький р-н, околиці с. Золоте, на березі ставка, 23.07.2020. Leg.: І. Ольшанський, KW148648.	Гербарні	51.68024	26.45592
с. Золоте	Околиці с. Золоте, 24.07.2020, І. Ольшанський, https://www.inaturalist.org/observations/54911547	Інтернет-ресурси	51.68020	26.45590
	Клесівська селищна громада			
с. Клесів	Рівненська обл., Сарненський р-н, Рівненський природний заповідник. Масив Сомино, урочище "Кремінне Сехівське", кв. 35, болотний масив біля магістрального каналу на еумезотрофному болоті. 16.07.2004. Leg.: Т.Л. Андрієнко, О.І. Прядко. KW057188	Гербарні	51.398850	26.954783
с. Клесів	Болото Сомине, урочище "Кремінне-Сехівське" (Рівненський природний заповідник) (Andrienko, 2012: 323)	Літературні	51.398850	26.954783
с. Клесів	Карасинське л-во, кв. 69, вид. 1, 51.398850°N, 26.954783°E, висота 151 м н.р.м. Екотоп — мокра лука з доволі багатим флористичним складом. Популяція 150 м^2 (Sosnovska, Borsukevych, 2015)	Літературні	51.398850	26.954783
с. Клесів	Рівненська обл., Сарнівський р-н, Рівенський заповідник, заболочені ділянки між каналами, 51.398850°, 26.954783°, 19.07.2013 (Borsukevych, 2024: 8)	Літературні	51.398850	26.954783
	ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ			
	Тернопільський р-н			
	Золотниківська сільська громада			
с. Вишнівчик	Wisniowczyk, 1880. Leg.: S. Trusch. LW106718	Гербарні, літературні	49.23376	25.37433
	ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ			
–	НПП "Подільські товтри" (Novosad et al., 2007). [Вказівку вважаємо сумнівною]	Літературні	–	–

джерел (наприклад, з акваріумної або басейнової культури тощо).

Подяки

Автори висловлюють щиру подяку співробітникам гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України А.В. Шуміловій, к.б.н. Н.М. Шиян та І.І. Дяченко за допомогу при опрацюванні зразків гербарію KW, та львівським колегам за допомогу в отриманні електронних зображень гербарних зразків *Hydrocotyle vulgaris*: Т.С. Хміль, Львівський національний університет імені Івана Франка (LW); к.б.н. О.Т. Кузяріну, Державний природознавчий музей НАН України (LWS). Також автори вдячні всім користувачам інтернет-ресурсів громадської науки (citizen science), які поширюють дані з біорізноманіття на *iNaturalist* і *UkrBIN*, і зокрема к.б.н. Н.М. Сичак за розміщення зображень *H. vulgaris* з LWKS. За цінні поради автори вдячні анонімним рецензентам.

Це дослідження виконане в межах науково-дослідної роботи 0121U113957 "Виявлення закономірностей просторового розподілу та тенденцій змін ареалів модельних видів і впорядкування таксономічної системи судинних рослин України з використанням інформаційних технологій".

ДОТРИМАННЯ ЕТИЧНИХ НОРМ

Автори повідомляють про відсутність будь-якого конфлікту інтересів.

ORCID

М.М. Федорончук https://orcid.org/0000-0002-8653-0904
І.Г. Ольшанський https://orcid.org/0000-0002-8615-7054

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Andrienko T.L. 2012. Nature reserve Rivnenskyi. In: *Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine.* Part 1. *Biosphere reserves. Nature reserves.* Eds V.A. Onyshchenko, T.L. Andrienko. Kyiv: Phytosotsiotsentre, pp. 313–324. [Андрієнко Т.Л. 2012. ПЗ Рівненський. В кн.: *Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України.* Ч. 1. *Біосферні заповідники. Природні заповідники.* Ред. В.А. Онищенко, Т.Л. Андрієнко. Київ: Фітосоціоцентр, с. 313–324.]

Andrienko T.L., Pryadko O.I. 2006. Rare Central European species in flora of the Volyn part of Ukrainian Polissia. *Ukrainian Botanical Journal*, 63(5): 661–670. [Андрієнко Т.Л., Прядко О.І. 2006. Рідкісні центральноєвропейські види у флорі волинської частини Західного Полісся. *Український ботанічний журнал*, 63(5): 661–670.]

Andrienko T.L., Pryadko O.I. 2012. NNP Prypyat-Stokhid. In: *Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine. Part 2. National nature parks*. Eds V.A. Onyshchenko, T.L. Andrienko. Kyiv: Phytosotsiotsentre, pp. 429–439. [Андрієнко Т.Л., Прядко О.І. 2012. НПП Прип'ять-Стохід. В кн.: *Фіторізноманіття заповідників і НПП України. Ч. 2. Національні природні парки*. Ред. В.А. Онищенко, Т.Л. Андрієнко. Київ: Фітосоціоцентр, с. 429–439.]

Andrienko T.L., Konishchuk V.V., Pryadko O.I. 2009. Rare species of vascular plants of the Volyn oblast. *Zapovidna sprava v Ukrayini*, 15(2): 20–26. [Андрієнко Т.Л., Коніщук В.В., Прядко О.І. 2009. Рідкісні види судинних рослин Волинської області. *Заповідна справа в Україні*, 15(2): 20–26.]

Andrienko T.L., Pryadko O.I., Onyshchenko V.A. 2006. Rare species of the flora of Rivnensky Nature Reserve. *Ukrainian Botanical Journal*, 63(2): 220–228. [Андрієнко Т.Л., Прядко О.І., Онищенко В.А. 2006. Раритетна компонента флори Рівненського природного заповідника. *Український ботанічний журнал*, 63(2): 220–228.]

Andrienko T.L., Pryadko O.I., Arap R.Ya., Konishchuk V.V. 2009. *National Nature Park Prypyat-Stokhid. Plant kingdom*. Kyiv: Phytosotsiotsentre, 86 pp. [Андрієнко Т.Л., Прядко О.І., Арап Р.Я., Коніщук В.В. 2009. *Національний природний парк "Прип'ять-Стохід". Рослинний світ*. Київ: Фітосоціоцентр, 86 с.]

Borsukevych L.M. 2018. Species of the *Red Data Book of Ukraine* in the flora of floodplain forests of the plain regions of Ukraine. In: *The Plant Kingdom in the Red Data Book of Ukraine: Implementing the Global Strategy for Plant Conservation. Proceedings of the 5th International Conference (25–28 June 2018, Kherson, Ukraine)*. Kherson: FOP Vyshemyrskyi V.S., pp. 28–31. [Борсукевич Л.М. 2018. Види Червоної книги України у флорі заплавних лісів рівнинних областей України. В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин: Матеріали V Міжнародної конференції (25–28 червня 2018 р., Херсон, Україна)*. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., с. 28–31.]

Borsukevych L.M. 2024. Ecological and coenotic evaluation of communities with *Hydrocotyle vulgaris* L. in Ukraine. *Scientific Issue of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Biology*, 84(2): 6–13. [Борсукевич Л.М. 2024. Еколого-ценотичний аналіз угруповань з участю *Hydrocotyle vulgaris* L. в Україні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія*, 84(2): 6–13.] https://doi.org/10.25128/2078-2357.24.2.1

Borsukevych L.M., Danylyuk K.M., Honcharenko V.I., Danylyk I.V. 2016. New finds of species from the Red Book of Ukraine in territory of western regions of Ukraine. In: *Rare plants and fungi of Ukraine and adjacent areas: implementing conservation strategies. Proceedings of the 4rd International conference (16-20 May 2016, Kyiv, Ukraine)*. Kyiv: Palyvoda A.V., pp. 62–64. [Борсукевич Л.М., Данилюк К.М., Гончаренко В.І., Данилюк І.М. 2016. Нові знахідки видів Червоної книги України на території західних областей України. В зб.: *Рідкісні рослини і гриби України та прилеглих територій. Матеріали IV Міжнародної конференції (16–20 травня 2016 р., Київ, Україна)*. Київ: Паливода А.В., с. 62–64.]

Cannon J.F.M. 1968. *Hydrocotyle*. In: *Flora Europaea*. Vol. 2. Eds T.G. Tutin, V.H. Heywood, N.A. Burges, D.M. Moore, D.H. Valentine, S.M. Walters, D.A. Webb. Cambridge: Cambridge University Press, p. 319.

Carretero J.L. 1997. *Hydrocotyle verticillata* Thunb. (*Umbelliferae*) en la flora Ibérica. *Flora Montiberica*, 5(2): 63.

Danylyk R.M., Danylyk I.M. 2016. The new find of *Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*) in Volhynian Polissia. In: *Rare Plants and Fungi of Ukraine and Adjacent Areas: Implementing Conservation Strategies. Proceedings of the 4rd International Conference (16–20 May 2016, Kyiv, Ukraine)*. Kyiv: Palyvoda A.V., pp. 69–70. [Данилик Р.М., Данилик І.М. 2016. Нова знахідка *Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*) на Волинському Поліссі. В зб.: *Рідкісні рослини і гриби України та прилеглих територій: реалізація природоохоронних стратегій. Матеріали IV Міжнародної конференції (16–20 травня 2016 р., Київ, Україна)*. Київ: Паливода А.В., с. 69–70.]

Danylyk I.M., Sosnovska S.V., Borsukevych L.M. 2014. Monitoring of the rare plant fund of the Rivnenskyi Nature Reserve and the problems of its preservation. In: *Nature of Polissia: Research and Conservation: Materials of international scientific-practical conference, dedicated to the 15th anniversary of the Nature reserve "Rivnenskyi" and the 10th anniversary of the Ramsar site "Perebrody Peatlands" (Sarny, 3–5 July 2014)*. Rivne, pp. 315–326. [Данилик І.М., Сосновська С.В., Борсукевич Л.М. 2014. Моніторинг раритетного фітофонду Рівненського природного заповідника та проблеми його збереження. В зб.: *Природа Полісся: дослідження та охорона. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 15-річчю Рівненського природного заповідника та 10-річчю Рамсарського угіддя «Торфово-болотний масим Переброди» (м. Сарни, 3-5 липня 2014 року)*. Рівне, с. 315–326.]

Denisiuk Z. 1960. *Łąki turzycowe Wielkopolski*. Warszawa; Krakow: PWN, 140 s.

Druva-Lūsīte I., Karlsons A., Andersone-Ozola U., Ieviņa B., Nečajeva J., Samsone I., Ievinsh G. 2020. Physiological performance of a coastal marsh plant *Hydrocotyle vulgaris* in natural conditions in relation to mineral nutrition and mycorrhizal symbiosis. *Proceedings of the Latvian Academy of Sciences: Natural, Exact, and Applied Sciences. Section B*, 74(4): 252–262. https://doi.org/10.2478/prolas-2020-0040

Dubyna D.V., Chorna G.A., Heluta V.P. 2009. *Hydrocotyle vulgaris*. In: *Red Data Book of Ukraine. Plant Kingdom*. Ed. Ya.P. Didukh. Kyiv: Globalconsulting, p. 273. [Дубина Д.В. Чорна Г.А., Гелюта В.П. 2009. *Hydrocotyle vulgaris*. В кн.: *Червона книга України. Рослинний світ*. Ред. Я.П. Дідух. Київ: Глобалконсалтинг, с. 273.]

Fatare I.Ya. 1974. Plant species of the Atlantic distribution. In: *Flora i rastitelnost Latviiskoi SSR. Primorskaya nizmennjst*. Riga: Zinatne, pp. 67–84. [Фатаре И.Я. 1974. Виды растений атлантического распространения. В кн.: *Флора и растительность Латвийской ССР. Приморская низменность*. Рига: Зинатне, с. 67–84.]

Heluta V.P., Vakarenko L.P., Dubyna D.V. 1999. New localities of *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Apiaceae* Lindl.) in Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal*, 56(3): 304–309. [Гелюта В.П., Вакаренко Л.П., Дубина Д.В. 1999. Нові знахідки *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Apiaceae* Lindl.) в Україні. *Український ботанічний журнал*, 56(3): 304–309.]

Hussner A., van de Weyer K. 2004. *Hydrocotyle ranunculoides* L. fil. (*Apiaceae*). Ein neuer aquatischer Neophyt im Rheinland. *Floristische Rundbriefe*, 38: 1–6.

Karpiuk Z.K., Fesiuk V.O. 2021. *Environmental protection networks of Volyn region*. Lutsk: Teren, 212 pp. [Карпюк З.К., Фесюк В.О. 2021. *Природоохоронні мережі Волинської області*. Луцьк: Терен, 212 с.]

Klokov M.V. (ed.) 1950. *Vyznachnyk roslyn URSR*. Kyiv; Kharkiv: Derzhavne vydavnytstvo silskohospodarskoyi literatury, 927 pp. [Клоков М.В. (ред.) 1950. *Визначник рослин УРСР*. Київ; Харків: Державне видавництво сільськогосподарської літератури, 927 с.]

Konishchuk V.V. 2012. Nature reserve Cheremskyi. In: *Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine. Part 2. National nature parks*. Eds. V.A. Onyshchenko, T.L. Andrienko. Kyiv: Phytosotsiotsentre, pp. 379–389. [Коніщук В.В. 2012. ПЗ Черемський. В кн.: *Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч. 1. Біосферні заповідники. Природні заповідники*. Ред. В.А. Онищенко, Т.Л. Андрієнко. Київ: Фітосоціоцентр, с. 379–389.]

Kotov M.I. 1965. *Hydrocotyle*. In: *Vyznachnyk roslyn Ukrayiny*. Eds D.K. Zerov, O.D. Visiulina, M.I. Kotov, A.I. Barbarych. Kyiv: Urozhay, p. 491. [Котов М.І. 1965. *Hydrocotyle*. В кн.: *Визначник рослин України*. Ред. Д.К. Зеров, О.Д. Вісюліна, М.І. Котов, А.І. Барбарич. Київ: Урожай, с. 491.]

Kotov M.I. 1987. *Hydrocotyle*. In: *Opredelitel vysshikh rasteniy Ukrainy*. Eds Yu.N. Prokudin, D.N. Dobrochayeva, B.V. Zaverukha, V.I. Chopyk, V.V. Protopopova, L.I. Krytska. Kyiv: Naukova Dumka, pp. 227–228. [Котов М.И. 1987. *Hydrocotyle*. В кн.: *Определитель высших растений Украины*. Ред. Ю.Н. Прокудин, Д.Н. Доброчаева, Б.В. Заверуха, В.И. Чопик, В.В. Протопопова, Л.И. Крицкая. Киев: Наукова думка, с. 227–228.]

Kotsun L., Kuzmishyna I. 2016. *Synanthropic flora of Volyn oblast*. Lutsk: PP Ivaniuk V.P., 186 pp. [Коцун Л., Кузьмішина І. 2016. *Синантропна флора Волинської області*. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 186 с.]

Kuzyarin O.T. 2008. A new find of *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Apiaceae* Lindl.) in Male Polissia. *Proceedings of the State Natural History Museum*, 24: 239–240. [Кузярін О.Т. 2008. Нова знахідка *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Apiaceae* Lindl.) на Малому Поліссі. *Наукові записки Державного природознавчого музею*, 24: 239–240.]

Lukash A.V., Andrienko T.L. 2011. *Rare and protected plants of Polessia (Belarus, Ukraine, Russia)*. Kyiv: Phytosotsiotsentre, 168 pp. [Лукаш А.В., Андриенко Т.Л. 2011. *Редкие и охраняемые растения Полесья (Беларусь, Украина. Россия)*. Киев: Фитосоциоцентр, 168 с.]

Lukash A.V., Andrienko T.L. 2014. *Botanically valuable protected areas of Polessia*. Chernigov: Desna Poligraf, 104 pp. [Лукаш А.В., Андриенко Т.Л. 2014. *Ботанические ценные охраняемые природные территории Полесья*. Чернигов: Десна Полиграф, 104 с.]

Mashkovska S.P. (ed.) 2015. *Catalog of ornamental herbaceous plants of botanical gardens and arboretums of Ukraine: Reference guide*. Kyiv, 282 pp. [Машковська С.П. (ред.) 2015. *Каталог декоративних трав'янистих рослин ботанічних садів і дендропарків України: Довідниковий посібник*. Київ, 282 с.] https://www.researchgate.net/publication/334051583_Katalog_dekorativnih_trav'anistih_roslin_botanicnih_sadiv_i_dendroparkiv_Ukraini_Dovidnikovij_posibnik

Meusel H., Jäger E., Weinert E. 1965. *Vergleichende Chorology der Zentraleuropaischen Flora*. Vol. 1. Jena: Fischer Verlag, 583 pp.

Mowszowicz J. 1960. *Conspectus florae Lodzinensis*. Lodz: LTW, 369 pp.

Novosad V.V., Kritskaja [Krytska] L.I., Lyubinskaya [Liubinska] L.G. 2007. The rare phytopool of vascular plants of the National Nature Park "Podilski Tovtry": Current status and conservation. *Proceedings of the National Museum of Natural History* [Kyiv], 4–5: 281–292. [Новосад В.В., Крицька Л.І., Любінська Л.Г. 2007. Раритетний фітофонд судинних рослин НПП "Подільські Товтри": сучасний стан вивчення та збереження. *Вісник Національного науково-природничого музею*, 4–5: 281–292.]

Paczoski J. 1897. Flora of Polesia and adjacent areas. Part I. *Travaux de la Société Impériale des Naturalistes de Saint-Petersbourg: Section de Botanique*, 27(2): 1–260. [Пачоский И. 1897. Флора Полесья и прилежащих местностей. Часть I. *Труды императорского Санкт-Петербургского общества естествоиспытателей. Отделение ботаники*, 27(2): 1–260.]

Schmalhausen I. 1886. *Flora of South-Western Russia, or Governorates of Kiev, Volhynia, Podolia, Poltava, Chernigov, and adjacent territories*. Kyiv: S.V. Kulzhenko, xlviii + 783 pp. [Шмальгаузен И. 1886. *Флора Юго-Западной России, т.е. губерний: Киевской, Волынской, Подольской, Полтавской, Черниговской и смежных местностей*. Киев: С.В. Кульженко, xlviii + 783 с.]

Shevchyk V.L. 1986. A new locality of *Hydrocotyle vulgaris* (*Apiaceae*) in the European part of the USSR. *Botanicheskii Zhurnal*, 71(9): 1274–1277. [Шевчик В.Л. 1986. Новое местонахождение *Hydrocotyle vulgaris* (*Apiaceae*) на территории европейской части СССР. *Ботанический журнал*, 71(9): 1274–1277.]

Shevchyk V.L. 2019. Findings of plants listed in the Red Data Book of Ukraine and Resolution 6 of the Bern Convention in the communities of the Middle Dnipro and Western Polissya. In: *Findings of plants and fungi of the Red Data Book and the Bern Convention (Resolution 6)*. Vol. 1. Ed. A.A. Kuzemko. Kyiv; Chernivtsi: Druk Art, pp. 441–447. [Шевчик В.Л. 2019. Знахідки рослин, занесених до Червоної книги України та Резолюції 6 Бернської конвенції в угрупованнях Середнього Придніпров'я та Західного Полісся. В зб.: *Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6)*. Т. 1. Ред. А.А. Куземко. Київ; Чернівці: Друк Арт, с. 441–447.]

Shorthouse D.P. 2010. *SimpleMappr, an online tool to produce publication-quality point maps*. Available at: https://www.simplemappr.net. (Accessed: 20 January 2026).

Skybitska M.I., Prokopiv A.I., Borsukevych L.M., Mohylyak M.G., Tymchyshyn G.V., Shcherba O.B., Shcherbyna M.O., Lyshak M.I. 2010. Conservation of plants of the *Red Data Book of Ukraine* in the collection funds of the Botanical Garden of Ivan Franko National University of Lviv. In: *The Plant Kingdom in the Red Data Book of Ukraine: Implementing the Global Strategy for Plant Conservation. Proceedings of International Conference (11-15 October 2010, Kyiv)*. Kyiv: Alterpress, pp. 301–304. [Скибіцька М.І., Прокопів А.І., Борсукевич Л.М., Могиляк М.Г., Тимчишин Г.В., Щерба О.Б., Щербина М.О., Лишак М.І. 2010. Збереження рослин Червоної книги України у колекційних фондах Ботанічного саду Львівського національного університету імені Івана Франка. В зб.: *Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин. Матеріали міжнародної конференції (11–15 жовтня 2010 р., м. Київ)*. Київ: Альтерпрес, с. 301–304.]

Sosnovska S.V., Borsukevych L.M. 2015. Populations state of rare and endangered plant species in Rivnenskyi Nature Reserve (Somyne array). In: *Scientific Principles of Biodiversity Conservation: Proceedings of Ist (XIIth) International Scientific Conference of Young Scientists (Lviv, 21–22 May 2015)*. Lviv, pp. 138–143. [Сосновська С.В., Борсукевич Л.М. 2015. Стан популяцій рідкісних і зникаючих видів рослин на території Рівненського природного заповідника (масив Сомине). В зб.: *Наукові основи збереження біотичної різноманітності: Матеріали I (XII) Міжнародної наукової конференції молодих учених (Львів, 21–22 травня 2015 року)*. Львів, с. 138–143.]

Stoiko S.M., Yashchenko P.T., Kagalo A.A., Milkina L.I., Tasenkevich L.O., Zagulskyi M.M. 2004. *Protected vascular plants of Western regions of Ukraine. Assessement and conservation*. Lviv: Liga-Pres, 232 pp. [Стойко С.М., Ященко П.Т., Кагало О.О., Мілкіна Л.І., Тасенкевич Л.О., Загульський М.М. 2004. *Раритетний фітогенофонд західних регіонів України. Созологічна оцінка й наукові засади охорони*. Львів: Ліга-Прес, 232 с.]

Strus Yu.M., Shydlovskyy I.V., Gorban I.M. 2018. Grassland waders in the upper Prypiat' basin: spatial distribution and number dynamics. *The Transactions of the Azov-Black Sea Ornithological Station "Branta"*, 21: 53–72. [Струс Ю.М., Шидловський І.В., Горбань І.М. 2018. Лучні кулики в басейні верхньої Прип'яті: просторове розміщення і динаміка чисельності. *Бранта: Збірник наукових праць Азово-Чорноморської орнітологічної станції*, 21: 53–72.]

Thiers B. 2026. *Index Herbariorum. A global directory of public herbaria and associated staff. New York Botanical Garden's Virtual Herbarium*. Available at: http://sweetgum.nybg.org/science/ih (Accessed 20 January 2026)

Trusz S. 1888. Przyczynek do flory Galicyi. *Sprawozdanie Dyrekcyi c.k. Gimnazyum w Złoczowie za rok szkolny*: 1–36.

Verloove F., Heyneman G. 2021. A note on some alien species of *Hydrocotyle* (*Araliaceae*) in Belgium. *Dumortiera*, 117: 26–29. https://doi.org/10.5281/zenodo.4541038

Yashchenko P.T. 1997. On the eastern limit of the distribution of *Hydrocotyle vulgaris* L. in Western Polissya. In: *Problems of botany and mycology on the eve of the 21st millennium. Materials of the 10th Congress of the UBS (Poltava, 22–23 may 1997)*. Kyiv, p. 54. (Ященко П.Т. 1997. Про східну межу поширення щитолисника звичайного (*Hydrocotyle vulgaris* L.) на Західному Поліссі України. В зб.: *Проблеми ботаніки і мікології на порозі XXI тисячоліття. Матеріали X з'їзду УБТ (Полтава, 22–23 травня 1997 р.)*. Київ, с. 54.]

Yashchenko P.T. 2000. New localities of rare plant species in Western Polissia. *Scientific Bulletin of the Ukrainian State Forestry University*, 10(3): 252–256. [Ященко П.Т. 2000. Нові локалітети рідкісних видів флори на Західному Поліссі. *Науковий Вісник Українського державного лісотехнічного університету*, 10(3): 252–256.]

Zelenchuk A.T. 1987. *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Umbelliferae*) in Ukraine. *Byulleten' Moskovskogo Obshchestva Ispytatelei Prirody, Otdel Biologicheskii* [*Bulletin of the Moscow Society of Naturalists. Biological Department*], 92(6): 120–122. [Зеленчук А.Т. 1987. *Hydrocotyle vulgaris* L. (*Umbelliferae*) на Украине. *Бюллетень Московского общества испытателей природы. Отдел биологический*, 92(6): 120–122.]

***Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*) in Ukraine: distribution, ecology, and conservation**

M.M. FEDORONCHUK, I.G. OLSHANSKYI
M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine,
2 Tereshchenkivska Str., Kyiv 01601, Ukraine

Abstract. Based on original field expedition research in Polissya, literature sources, and available herbarium specimens and records, the distribution patterns of *Hydrocotyle vulgaris* (*Araliaceae*), a species listed in the *Red Data Book of Ukraine*, was analyzed. In Ukraine, this species was first discovered in the Ternopil region in the second half of the 19th century. In the 20th and 21st centuries, it was recorded in the Lviv, Volyn, and Rivne regions. Notably, in recent decades, the known range of *H. vulgaris* within Ukraine has expanded significantly. In particular, it looks as it is intensively advancing eastward into Volyn Polissya. It has established that *H. vulgaris* occurs within six vegetation classes in Ukraine (*Litorelletea uniflorae* Br.-Bl. et Tx. ex Westhoff et al. 1946, *Isoëto-Nano-Juncetea* Br.-Bl. et Tüxen ex Br.-Bl. et al. 1952, *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* R.Tx. 1937, *Molinio-Arrhenatheretea* Tx. 1937, *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tüxen ex Westhoff et al. 1946, *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939). *Hydrocotyle vulgaris* is currently protected in the Cheremskyi (Volyn Region) and Rivnenskyi (Rivne Region) nature reserves, in the "Prypiat-Stokhid" (Volyn Region) and Nobelskyi (Rivne Region) national nature parks, as well as in several nature reserves.

Keywords: common pennywort, flora of Ukraine, *Hydrocotyle*, marsh pennywort, *Red Data Book of Ukraine*, species distribution